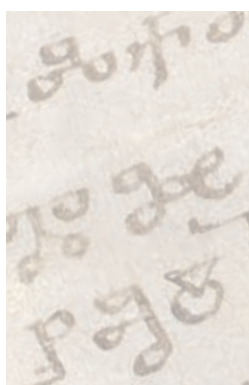
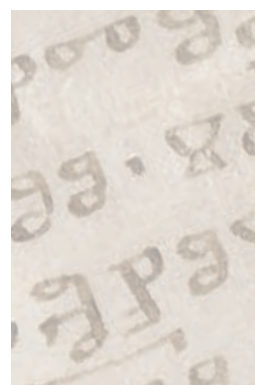
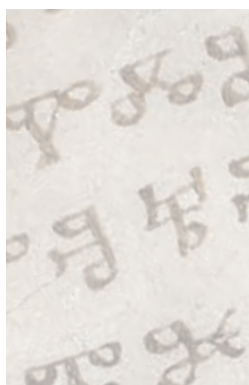

THE CYRIL AND METHODDIUS MISSION AND EUROPE

1150 Years Since the Arrival of the Thessaloniki Brothers in Great Moravia

Pavel Kouřil et al.

**VELKÁ
MORAVA**

1150 let křesťanství ve střední Evropě

Cyrl a Metoděj
1150 let

THE CYRIL AND METHODIUS MISSION AND EUROPE

– 1150 Years Since the Arrival of the Thessaloniki Brothers in Great Moravia

Pavel Kouřil et al.

The Institute of Archaeology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Brno

Brno 2014

THE CYRIL AND METHODDIUS MISSION AND EUROPE

– 1150 Years Since the Arrival of the Thessaloniki Brothers in Great Moravia

Pavel Kouřil et al.

The publication is funded from the Ministry of Culture NAKI project „Great Moravia and 1150 years of Christianity in Central Europe“, for 2012–2015, ID Code DF12P010VV010, sponsored as well by the Academy of Sciences of the Czech Republic.

The Cyril and Methodius Mission and Europe

– 1150 Years Since the Arrival of the Thessaloniki Brothers in Great Moravia

Head of the team of authors:	doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc.
Authors:	Maddalena Betti, Ph.D., prof. Ivan Biliarsky, DrSc., PhDr. Ivana Boháčová, Ph.D., PhDr. František Čajka, Ph.D., Mgr. Václav Čermák, Ph.D., PhDr. Eva Doležalová, Ph.D., doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc., PhDr. Milan Hanuliak, DrSc., prof. PhDr. Michaela Soleiman pour Hashemi, CSc., prof. PhDr. Martin Homza, Ph.D., prof. PhDr. Petr Charvát, DrSc., prof. Sergej A. Ivanov, prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D., prof. Dr. hab. Krzysztof Jaworski, assoc. prof. Marija A. Jovčeva, Mgr. David Kalhous, Ph.D., doc. Mgr. Antonín Kalous, M.A., Ph.D., PhDr. Blanka Kavánová, CSc., prom. fil. Václav Konzal, doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc., PhDr. Pavel Kůrka, Th.D., Mgr. Naďa Labancová, Ph.D., prof. Dr. Christian Lübke, Prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D., prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc., doc. PhDr. Jiří Mikulec, CSc., Mgr. Tomáš Parma, Ph.D., PhDr. Karol Pieta, DrSc., Mgr. Štefan Pilát, Ph.D., PhDr. Lumír Poláček, CSc., prof. Dr. hab. Jacek Poleski, PhDr. Naďa Profantová, CSc., ao. Univ.-Prof. Dr. Johannes Reinhart, prof. PhDr. Alexander T. Ruttkay, DrSc., prof. PhDr. Petr Sommer, CSc., DSc., Dr. Marek Stawski, Ján Steinhübel, CSc., prof. em. Francis J. Thomson, prof. Christo Trendafilov, Anatolij A. Turilov, Ph.D., PhDr., Dr.h.c. Vladimír Vavřínek, CSc., prof. PhDr. Radoslav Večerka, DrSc., Doc. Mgr. Miroslav Vepřek, Ph.D., prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D., prof. em. Dr. Herwig Wolfram, prof. Ian Wood, prof. Giorgio Ziffer, prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.
Reviewers:	prof. PhDr. Jan Klápště, CSc. prof. PhDr. Tatiana Štefanovičová, CSc.
Technical editor:	Mgr. Jana Fantová
Sources corrections:	Mgr. David Kalhous, Ph.D.
Slavonic texts corrections:	Doc. Mgr. Miroslav Vepřek, Ph.D.
English language corrections:	Bc. Tereza Bartošková Paul Michael Maddocks, M.A.
English translation:	Louise Bromby Dott. Eva Cimlerová Mgr. Jana Kličová Mgr. Adam Kulhavý Ing. Yvona Levíčková Lingea s.r.o. Mgr. Petra Melichar, Ph.D. Mgr. Eva Mošová
German translation:	Mgr. Tomáš Butela Lingea s.r.o.
Russian translation:	PhDr. Stanislav Oplatek
Polish translation:	Mgr. Jana Gryc
Editorial office:	Mgr. Zdenka Kosarová Mgr. Jana Gryc
Cover, graphic design and printing:	Arte73, s.r.o.

CONTENT

The Cyril and Methodius Mission and Europe – 1150 Years Since the Arrival of the Thessaloniki Brothers in Great Moravia

Foreword (Pavel Kouřil)	8
INTRODUCTION	
Vladimír Vavřínek – The Universalism of the Cyrillo-Methodian Mission	12
ASSUMPTIONS	
Josef Žemlička – The Christianization and State Formation Process in Central Europe	22
Herwig Wolfram – The Bavarian Mission to Pannonia in the 9th century	28
Ian Wood – The Latin Hagiography of Mission from Rimbart to Bruno of Querfurt	34
David Kalhous – Some observations on the social structure of Great Moravia	40
Zdeněk Měřínský – Paganism and the origins of Christianity in Moravia and Silesia	48
Lumír Poláček – Great Moravian sacral architecture – new research, new questions	66
Luděk Galuška – Christianity in the period of the Byzantine Mission and the Archbishopric of Methodius on the basis of archaeological sources in the area of Veligrad – Staré Město and Uherské Hradiště	74
Christian Lübke – From the Perspective of the East Frankish Empire: Moravia and its Ascent to Power under Prince Rostislav	86
Jiří Macháček – The Byzantine Mission and evidence of its activities in Pohansko u Břeclavi	92
Pavel Kouřil – Archaeological evidence of Christianity in relics of material culture of the 9th and 10th centuries in Moravia with focus on crosses	102
Blanka Kavánová – Reconstruction of the reliquary from Mikulčice	114
Alexander T. Ruttkay – The origins of Christianity and early mediaeval sacred architecture in Slovakia – new discoveries and connections	120
Milan Hanuliak – Karol Pieta – 9th century movable material evidence of Christianisation in the eastern parts of Great Moravia	138
Ivana Boháčová – Naďa Profantová – Bohemia in the Great Moravian Period	152
Krzysztof Jaworski – Christian Great Moravia and Silesian lands at the turn of the 9th and 10th centuries	172
Jacek Poleski – Contacts between the Great Moravian Empire and the tribes of Lesser Poland – a short episode or common roots?	182
THE BROTHERS FROM THESSALONIKI	
Sergej Ivanov – Cyril and Methodius among Byzantine missionaries: common features and unique quality	200
Libor Jan – The Origins of Moravian Religious Organisation and the Character of Methodius' Archbishopric	204
Maddalena Betti – The Foundation of Sancta Ecclesia Marabensis: Letters of Pope John VIII (872–882)	212
Ivan Biliarski – The first article of the code “Zakon sudnyj ljudem” and the legal legacy of Sts Cyril and Methodius and their Moravian Mission	216
Ján Steinhübel – Methodius' conflict with the Bavarian bishops	228
Petr Charvát – A montibus usque ad mare: Moravia and Venice in the 9th century	234
Christo Trendafilov – The letter of Patriarch Photios to the Catholicos Zechariah, Constantine the Philosopher and the emergence of the prototype of missionary language in the period 860–863	240
Marija Jovčeva – Slavic Liturgy in Great Moravia and its hymnographic components	250
Giorgio Ziffer – Constantine-Cyril, Methodius and Philology	260
Radoslav Večerka – The Kiev Fragments and Great Moravia	262
Štefan Pilát – The Cyrillo-Methodian translation of the Apostle and its further development in the Slavic manuscript tradition	266
Miroslav Vepřek – Old Church Slavonic Paraliturgical Documents of Great Moravian and Czech Origin	280
Anatolij Turilov – For research into the Great Moravian literary heritage: preliminary conclusions, disputable questions and perspectives	284

MEMORY

Václav Konzal – The Continuity of Slavic Liturgy in Přemyslid Bohemia	294
Petr Sommer – Saint Procopius and Sázava Monastery	296
František Čajka – The Serbian Church Slavonic Manuscript of the Prayer of St Gregory	300
Václav Čermák – Old Church Slavonic Literature of the Slavic Monastery in Prague	304
Martin Wihoda – The Tradition of Saints Cyril and Methodius in the Memory of the Přemyslid Era	310
Eva Doležalová – The Cyrillo-Methodian tradition in Bohemia under the Luxemburghs	316
Antonín Kalous – The Tradition of Saints Cyril and Methodius in the Late Mediaeval Bohemian Lands	322
Pavel Kůrka – Interpretations of the Cyrillo-Methodian tradition in the Czech Reformation	330
Tomáš Parma – The legacy of Sts Cyril and Methodius in the plans for the Recatholisation of Moravia	334
Jiří Mikulec – The tradition of Sts Cyril and Methodius in Baroque Bohemia	342
Johannes Reinhart – The Heritage of Great Moravia in South Slavonic Literature	350
Marek Stawski – Cyrillo-Methodian traditions in Poland: The Legend of Christian in the Service of Jagiellonian Ambitions	358
Martin Homza – Cyrillo-Methodian tradition in older Hungarian and Slovak historiography until the end of the 16th century	364
Nad'a Labancová – The Image of Saints Constantine and Methodius in Slovak literature of the 17th–18th century	370
Michaela Soleiman pour Hashemi – Vienna Cyrillo-Methodian Homilies from the 18th Century	376
Francis J. Thomson – The Vita of Methodius And Cyril in the Menologium compiled by Demetrius Tuptalo	384

Archival sources

Sv. Dimitrij Rostovskij i ego vremja (1651–1709 g.), Zapiski Istoriko-filologičeskogo fakul'teta Imperatorskogo Sankt-Petersburgskogo universiteta 24, Priloženija, ed. Ilja Šljapkin, Sankt-Peterburg 1891.

Gustynskaja letopis', ed. Jurij V. Anchimjuk – Svetlana V. Zavadskaja – Olga V. Novochatko – Andrej I. Pliguzov, in: Polnoe sobranie russkich letopisej 40, Sankt-Peterburg 2003, pp. 7–152.

Kirill i Mefodij. Sobranie pamjatnikov, do dejatel'nosti svjatykh pervoučitelej i prosvetitel'ev slavjanskich plemen odnosjaščichsja, vols I–III, Čtenija v Imperatorskom Obščestve istorii i drevnostej rossijskich pri Moskovskom Universitete 1863–1873, ed. Osip. Bodjanskij, vol. I, 1863, pp. 130–156.

Velikie Minei Četii, sobrannye vserossijskim mitropolitom Makariem, Sankt-Peterburg – Moskva 1868–1916.

Èpistoljarnoe nasledie Dimitrija Rostovskogo, ed. Marina Fedotova, Moskva 2005.

Constantinus et Methodius Thessalonicenses. Fontes, ed. František Grivec – France Tomšič, Radovi Staroslavenskog instituta 4, Zagreb 1960, pp. 95–142.

Kliment Ochridski. S'brani s'činenija, vol. III, ed. Bonju St. Angelov – Christo Kodov, Sofija 1973.

Nicephori Callisti Xanthopuli Ecclesiasticae Historiae libri XVIII, ed. Jean Paul Migne, Patrologia Graeca 145, Paris, 2nd issue 1904.

AUTHORS

Maddalena Betti, Ph.D.

Università degli Studi di Padova, Dip. di Storia
marlenebetti@hotmail.com

prof. Ivan Biliarski, DrSc.

Istoricheski institut, Bălgarska akademija na naukite, Sofia
ivan.biliarski@gmail.com

PhDr. Ivana Boháčová, Ph.D.

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Praha, v. v. i.
bohacova@arup.cas.cz

PhDr. František Čajka, Ph.D.

Slovanský ústav Akademie věd ČR Praha, v. v. i.
cajka@slu.cas.cz

Mgr. Václav Čermák, Ph.D.

Slovanský ústav Akademie věd ČR Praha, v. v. i.
cermakva@slu.cas.cz

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.

Historický ústav Akademie věd ČR Praha, v. v. i.
dolezal@hiu.cas.cz

doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.

Moravské zemské muzeum Brno
lgaluska@mzm.cz

PhDr. Milan Hanuliak, DrSc.

Archeologický ústav SAV v Nitre
nrauhanu@savba.sk

prof. PhDr. Michaela Soleiman pour Hashemi, CSc.

Ústav české literatury Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno
michaela@phil.muni.cz

prof. PhDr. Martin Homza, Ph.D.

Katedra slovenských dejín Filozofická fakulta Univerzita
Komenského v Bratislave
Martin.homza@fphil.uniba.sk

prof. PhDr. Petr Charvát, DrSc.

Katedra blízkovýchodních studií Filozofické fakulty Západočeské
univerzity v Plzni
pcharvat@kbs.zcu.cz

prof. Sergej A. Ivanov

National Research University, Higher School of Economics
in Moscow
s.ark.ivanov@gmail.com

prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.

Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno
jan@phil.muni.cz

prof. Dr. hab. Krzysztof Jaworski

Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego
kjaworskidom@poczta.onet.pl

assoc. prof. Marija A. Jovčeva

Instituta za literatura, Bălgarska akademija na naukite, Sofia
yovchevama@gmail.com

Mgr. David Kalhous, Ph.D.

Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy
univerzity Brno
merowech@mail.muni.cz

doc. Mgr. Antonín Kalous, M.A., Ph.D.

Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého
v Olomouci
antonin.kalous@upol.cz

PhDr. Blanka Kavanová, CSc.

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno, v. v. i.
kavanova@arub.cz

prom. fil. Václav Konzal

Slovanský ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
konzal@slu.cas.cz

doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc.

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno, v. v. i.
kouril@arub.cz

PhDr. Pavel Kůrka, Th.D.

Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
pavelkurka@seznam.cz

Mgr. Naďa Labancová, Ph.D.

Štátny archív v Nitre
nada.racova@gmail.com

prof. Dr. Christian Lübke

GWZO e. V. an der Universität Leipzig
luebke@uni-leipzig.de

Prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D.

Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty
Masarykovy univerzity Brno
machacek@phil.muni.cz

prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc.

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty

Masarykovy univerzity Brno
merinsky@phil.muni.cz

doc. PhDr. Jiří Mikulec, CSc.

Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
mikulec@hiu.cas.cz

Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění
Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého
v Olomouci
tomas.parma@upol.cz

PhDr. Karol Pieta, DrSc.

Archeologický ústav SAV v Nitre
nraupiet@savba.sk

Mgr. Štefan Pilát, Ph.D.

Slovanský ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
pilat@slu.cas.cz

PhDr. Lumír Poláček, CSc.

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno, v. v. i.
polacek@arub.cz

prof. Dr. hab. Jacek Poleski

Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków
jpoleski@wp.pl

PhDr. Naďa Profantová, CSc.

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Praha, v. v. i.
profantova@arup.cas.cz

ao. Univ.-Prof. Dr. Johannes Reinhart

Institut für Slawistik, Universität Wien
johannes.reinhart@univie.ac.at

prof. PhDr. Alexander T. Ruttkay, DrSc.

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Archeologický ústav SAV v Nitre
nraurut@savba.sk

prof. PhDr. Petr Sommer, CSc., DSc.

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Praha, v. v. i.
sommer@arup.cas.cz

Dr. Marek Stawski

Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin
marhist@interia.pl

Ján Steinhübel, CSc.

Historický ústav SAV
histjast@savba.sk

prof. em. Francis J. Thomson

University of Antwerp
francis.thomson@ua.ac.be

prof. Christo Trendafilov

Preslavska knižovna škola, Šumenski universitet
trendafilovhristo@abv.bg

Anatolij A. Turilov, Ph.D.

Departament slavistiki, Moskva
aaturilov@gmail.com

PhDr., Dr.h.c. Vladimír Vavřínek, CSc.

Slovanský ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
vladimir.vavrinek@seznam.cz

prof. PhDr. Radoslav Večerka, DrSc.

Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno
bohem@phil.muni.cz

Doc. Mgr. Miroslav Vepřek, Ph.D.

Katedra bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého
v Olomouci
Miroslav.veprek@upol.cz

prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D.

Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno
wihoda@phil.muni.cz

prof. em. Dr. Herwig Wolfram

Institut für Österreichische Geschichtsforschung, Universität Wien
herwig.wolfram@univie.ac.at

prof. Ian Wood

School of History, Faculty of Arts, University of Leeds
i.n.wood@leeds.ac.uk

prof. Giorgio Ziffer

Dip.to di Lingue e letterature straniere, Università di Udine
giorgio.ziffer@gmail.com

prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.

Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
zemlicka@hiu.cas.cz

Pavel Kouřil et al.

THE CYRIL AND METHODIUS MISSION AND EUROPE

– 1150 Years Since the Arrival of the Thessaloniki Brothers in Great Moravia

Graphic design and printing: Arte 73 s. r. o.

Published by The Institute of Archaeology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Brno
www.arub.cz

© The Institute of Archaeology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Brno

Brno 2014

ISBN 978-80-86023-51-9

